

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Secreta cordium sola Dei voluntate impediante ab Angelis non cognosci,
dixerunt Scotus, & alij. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

gelus dicitur cognoscere affectus & cogitationes eo modo, quo dicebat Hieronymus, conuictus fuit, ut ascereret, affectus & cogitationes omnino ab angelo cognosci.

Hæc sententia utroque modo intellecta manifestis Scripturæ, & Patrum testimonijs aduersatur. Primum quidem Scriptura plane indicat, solius Dei esse cogitationes cordis cognoscere, Psalm. 7. *Scrutans corda, & renes Deus, Sapient. 1. Quia renum illius (scilicet hominis) testis est Deus, & cordis illius scrutator.* Hierem. cap. 1. 1. *Probus renes & corda.* Quod si omnibus angelis manifesta essent corda hominum, aut ipsorum angelorum inuicem, non adduceretur Scripturæ encomium hoc tanquam aliquid magnum & proprium ipsius Dei. At dicat aliquis, hoc encomium ita Deo tribui, ut etiam angelis conueniat, sicut illud Psalmi 146. *Qui numerat multitudinem stellarum, & omnibus eis nomina vocat.* Quibus verbis videtur Propheta Dominum hominibus solum præferre. Ceterum eo Psalmi aliquid etiam peculiare Deo tribuitur. Cum enim dicitur, *& omnibus eis nomina vocat*, non solum denotat Scripturæ perspicuam Dei intelligentiam, quæ omnia sidera certo numero comprehendit, & eorum naturam ita penetrat, ut nomina illis indere possit, ipsorum proprietates & naturas exprimentia: sed etiam ita singula sidera à Deo vocari, ut eius nutui & voluntati pareant. Tum etiam sunt alia loca Scripturæ, quibus aperte dicitur, solius Dei esse cogitationes cordis cognoscere. Hierem. 17. *Præuim est cor hominis, & inscrutabile, quis cognoscat illud, quod si angelus eodem modo cognoscere posset, frustra inquireret, quis cognoscat illud?* nec respondisset Scriptura, *Ego Dominus.* Et 2. Paralipomenon. 6. cum Salomon deprecaretur Deum, ut exaudiret venientes ad templum sanctum, quod edificauerat, dixit: *Tu exaudias de celo, &c. & propitiare, & redde vnicuique secundum vias suas, quas noscitur habere in corde suo: tu enim solus nosti corda filiorum hominum.*

Sed respondet Durand. q. illa citata num. 6. proprium esse Dei, ut cognoscat omnes cogitationes eorum præfentes, & futuras: id quod nulli conuenit creaturæ. Responso tamen friuola est. Nam Scriptura aperte loquitur de cogitationibus etiam præfentibus: cum enim Salomon dixit 2. Paralip. 6. *Tu enim solus nosti, &c. loquebatur de cogitationibus eorum, qui oraturi erant in templo.* Perit autem ut reddat Dominus orantibus in loco securum vias suas, quia ipse solus nouit corda filiorum, hominum: hoc est, ea, quæ habent in corde suo, quando orant: non igitur loquitur de futuris cogitationibus, sed de præfentibus, quibus Deus postulata redditurus est.

Præterea Hieronymus in ea quæst. in solutione primi respondet, his locis Scripturæ significari, Dei proprium esse plene, perfectæ, atque omni modo secreta cordis cognoscere: at vero videre & cognoscere etiam certo & euidenter, non tamen omnibus modis, non esse proprium solius Dei, sed Angelis etiam conuenire. Verum quam friuola hæc solutio sit, ex dictis satis constat, & ex his, quæ inferimus dicemus, colligitur. Ex Patribus deinde eadem sententia refellitur. Ex Græcis Chrysost. homil. 30. in Matth. in illa verba: *Cur mala cognatis in cordibus vestris?* & homil. 23. in Matth. in illud, *Cum autem esset Hierosolymis, &c. inquit, Humanorum cordum cognitio solius Dei est, qui ea formauit.*

Cyrillus lib. 2. in Ioannem, cap. 19. & 3. lib. 63. & Athanasius in lib. Questionum ad Antiochum, quæst. 27. idem plane docet. Adde Damasc. 2. de fide, cap. 3. ante medium, qui ait, angelos sine sermone mutuo sibi communicare consilia cordis sui, Ex Latinis vero Hieronymus Epist. 40. quæ est de duobus filiis, ita loquitur: *Deus est enim in conspectu peccatorum omnium solus, à quo nec in corde meditata peccata abscondi possunt.* & in illud Matth. 9. *Ecce quidam de Scribis, &c. inquit: Sed Dominus videns cogitationes eorum ostendit se Deum, qui possit cordis occulta cognoscere.* Quod si angeli posset secreta cordium penetrare, nec solus Deus præfens esset cordibus hominum, nec sufficiens argumentum esset diuinitatis secreta cognoscere cordium.

Concordat Ambrosius in illud 1. ad Cor. 2. *Spiritus omnia scrutatur.* Author etiam de Ecclesiasticis dogmatibus apud August. cap. 8. ita scribit: *Internas animæ cogitationes diabolus non videt, certi sumus.* Et August. tract. 32. in Ioan. ante medium, ex testimonio illo 1. ad Corint. 2. docet, secreta cordis humani à nullo alio certo cognosci, nisi ab ipso homine & Deo. Ratio quoque, qua Hieronymus probat, posse quidem ab angelo cognosci secreta cordium, quid sint, & circa quid sint, utrum per modum affirmationis, an negationis circa obiectum versentur, non tamen circa quod obiectum homo, aut Angelus intensius operetur, merito à Durando, & alijs futilis indicatur, quæ talis est. Quanto species magis distat à re repræsentata, quia illam remote repræsentat, minus eam exprimit: sed species existens in mente vnius Angeli, remote repræsentat secreta cordis alterius Angeli, aut hominis, ergo minus ea repræsentat, & exprimit: hinc fit, inquit Hieronymus, ut quamuis Angelus cognoscat secreta cordium alterius, quid sint, & circa quid sint, discernere tamen non valeat, circa quid intensius homo, aut Angelus operetur. Hæc tamen ratio, ut recte notauit Durandus, solum probat, non ita bene cognosci ab vno Angelo rem ab alio Angelo cogitatam, sicut ab eo cognoscitur: quia cognitio cogitationis remote repræsentat, aut ferre in rem cogitatam: non tam probat, non posse ab vno Angelo cognosci circa quid alius intensius operetur: ad hoc enim necessarium non est cognoscere ita bene rem cogitatam ab Angelo, sicut alio eo cognoscitur.

CAPVT II.

Secreta cordium, sola Dei voluntate impediunt ab Angelis non cognosci, dixerunt Scotus & alij.

Secunda sententia est aliorum, qui docent primum, secreta cordis humani, aut angelici, hoc est, tam affectus, quam cogitationes omnes ab alio Angelo suapte natura cognosci posse, deinde dicunt, de facto, Deo ita statuente, ne sciri huiusmodi secreta. Ita senserunt Scotus in 2. dist. 9. q. 2. §. 1. ad argumenta secundæ quæstionis in solut. 1. & in 4. d. 10. q. 8. ad argumenta, in solut. 3. Ocam in 2. q. 20. quodlib. 4. q. 13. Gabr. in 2. d. 9. quæst. 2. art. 2. & in canonem missæ Gabr. lect. 3. Bassolis eadem d. q. 2. §. 1. ad primum principale, in solut. 2. & §. 1. Sed contra istum modum, Lichetus q. 1. quam ponit. 1. loco §. Nunc solutenda sunt, Maior q. 3. Holcot. in 2. quæst. 4. ad secundum principale quæstum. Porro autem omnes Doctores citati in priori parte huius sententiæ cum Scoto eodem modo conueniunt, in posteriori tamen non eodem modo: nam ceteri,

Pal. 7.
Hierem. 11.

Pal. 146.

Hierem. 17.

2. Paral. 6.

Durandus.

Epist. 40.

Chrysost.

Cyrillus
Athanasius
Damasc.
Hieronymus

Ambrosius
Augustinus

Scotus

Ocam

Gabr.

Bassolis

Lichetus

Maior

Holcot

Ceteri, præter Scotum affirmant, tam ab Angelis bonis, quàm malis ignorari de facto secreta cordis humani, & alterius Angeli. Scotus vero, eum in 2. sententiarum loco allegato docuisset, secreta vnius posse ab alio Angelo suapte natura certo cognosci, nec voluntate Angeli, aut hominis, cuius sunt, posse celari: postea in 4. quæstione citata asserit, malos Angelos à Deo impediri, ne secreta cordium cognoscere possint: de bonis autem sentire videtur, nullo modo à Deo impediri. Quæ vero ratione possint Angeli inuicem loqui, infra, disp. 211. videbimus.

*Fundamenta
huius sen-
tentie.*

Hanc opinionem quoad priorem partem probant primum, quia cognitio & affectus siue naturalis, si siue liber, est quoddam ens naturale creatum, verum, ac proinde intelligibile: quid ergo obstat potest, quo minus ab Angelo cognoscatur, qui etiam substantiam quamcunque spiritua-lem creatam quidam cognoscit; Deinde eandem partem confirmat, quia nulla ratio sufficiens assignari potest, ob quam dicamus, ab vnoquoque homine, aut Angelo posse celari secreta cordis sui, ne ab alio Angelo videantur, & eadem sola voluntate fieri manifesta: sic igitur dicendum est, non pendere ex voluntate hominis aut Angeli, manifestari, aut celari consilia, & affectus voluntatis suæ alteri Angelo: ac proinde suapte natura, nisi à Deo impediantur, posse singulos Angelos aliorum secreta cognoscere. Posteriorem vero partem huius opinionis ea potissimum ratione hii Doctores addiderunt, vt Scripturæ, & Patrum testimonij aliquo modo satisfacerent. Vt enim superiori capite vidimus, plane pronuntiant, solius Dei esse, secreta alterius cognoscere. Ceterum his duobus, quæ diximus, addit Maior, necessarium esse, Angelum in certa quadam distantia secundum locum collocari, vt possit secreta nobis intelligere: sicut etiam, vt homo videat corporeo oculo colores, indiget tali, aut tali propinquitatē secundum locum; intelligit autem Maior, ablato impedimento voluntate Dei, quo non existente Angelus suapte natura cognosceret secreta hominis, vel alterius Angeli in certa distantia, non autem in quacunque.

*Impugnatur
hæc opinio.*

Hæc sententia licet in eo verum doceat, quod asserit secreta hominis, aut vnius Angeli ab alio de facto non cognosci: id enim manifeste Scripturæ & Patrum testimonia demonstrant, vt supra diximus: in eo tamen, quod asserunt, suapte natura talia secreta à quocunque Angelo posse cognosci & sola voluntate Dei ab eorum cognitione impediri, ceteris omnibus Theologis iure optimo non probatur. Verum antequam falsitatem illius ostendamus, id quod Maior de distantia secundum locum asseruit, hac ratione impugnare libet. Quamuis quæcunque creatura, etiam spiritualis egeat loci propinquitatē ad agendum in exteriorē aliquam materiam, vt disp. 189. c. 2. diximus, tamen ad intelligendum ea non videtur indigere: tum quia Angelus non accipit species, aut cognitionem à rebus corporalibus, vt disp. 200. ostendimus: tum etiam quia licet à rebus accipere diceretur Angelus cogitationem non deberemus intelligere, hoc fieri multiplicata actione rerum corporalium per medium vsque ad Angelum. Quæ etiam ratione inferius contra aliquos probandum est, in locutione Angelorum necessariam non esse loci propinquitatem. Hoc ergo præter-

missio, sententia Scoti, & aliorum quoad dicitur, sius partes impugnatur. Primum quidem ex Scripturæ, & Patrum testimonij superiori capite adductis, quoniam ita Scriptura, & Patres Deo tribuunt cognoscere secreta cordium humanorum vel etiam Angelorum; vt ei soli conueniat: ergo aut significant, à solo Deo hæc secreta de facto cognosci: & hoc falsum esset, quia alij præter Deum de facto cognoscunt secreta cordis humani, Angeli enim custodes, & sancti sciunt orationes nostras, quas ipsi offerimus, & bona desideria, ergo non solus Deus ea cognoscit: aut Scripturæ, & Patres significant à solo Deo propria virtute cognosci, atque hoc modo esse proprium Dei: & ita contra hanc opinionem colligitur secreta cordium non posse ab Angelis propria virtute cognosci.

Deinde ratione idem probatur, quia credibile non est, perpetuo à Deo impediri non solum malos, sed etiam bonos angelos, ne secreta cordium cognoscant, & contra naturalem ipsorum virtutem hanc illi perpetuo inferat. Quod enim Deus impedit dæmonum potentiam, ne multa operentur, quæ possent propria virtute efficere, mirandum non est: hoc enim ordo huius virtutis postulat, ne multa vnicuique momento perirent, in quo ad hoc constituti esse creduntur boni angeli custodes, vt dæmonibus resisterent, & ab eorum potentia res nostras tenantur: at vero impediri dæmones, & angelos à cognitione secretorum cordis, non video, quæ ratione fieri debeat: Si enim quis dicat, in penam sui peccati impediri, iustis est: nam hac eadem ratione à cognitione naturalium aliarum rerum deberet impediri: cumque non omnes angeli, etiam boni, noceant secreta cordis humani, dicendum non est, eos à Deo perpetuo impediri: cum neque in penam, nec alia iusta causa id fieri debeat. Hæc etiam Scoti sententia impugnari consuevit quibondam rationibus quibus opposita confirmari solet: potissima tamen argumenta contra eam sunt, quæ hæcenus adduximus.

CAPVT III.

Communis sententia, quæ asserit secreta cordium non posse ab Angelis suapte natura cognosci, à Thomæ de Argentina, & Angeli explicatur.

Communis & multo probabilior sententia est secreta cordis vnius hominis, aut Angeli non posse ab alio angelo cognosci, ita docent S. Thomas in hoc art. & 3. contra gent. cap. 154. & Ferrar. ibidem §. Circa id, quod de occultis sententiam, Alexand. 2. parte, quæst. 26. memb. 3. Bonum in 2. dist. 8. parte 2. art. 1. quæst. 6. Ricard. eadem dist. art. 2. quæst. 4. Capreol. quæst. 1. artic. 1. Durand. quæst. 5. Thomæ de Argentina dist. 7. quæst. 1. artic. 2. Algisiu quæst. 1. artic. 1. & tractatu de cognitione Angelorum quæst. 11. Gregor. in 2. dist. 9. quæst. 1. Marfilin 2. quæst. 6. artic. 2. Henricus quodlib. 3. quæst. 13. Quorum omnium communis est, quod hæc sententia ex scriptura & Patribus adductum est, in ea tamen sententia explicanda variant non parum, nam quamuis omnes dicant, aliquid secreti cordis humani, & angelici latere: quid tamen sit secretum illud, non omnes eodem modo intelligunt, & explicam igitur varios modos defendendi, & explicandi hanc opinionem, vt tandem, quid in ea probabilius sit aliorum iudicio integrum relinquamus.